

Stručni rad

KAKO POSUDITI E-KNJIGU?

Janja Kajnik

Osnovna škola Angela Besednjaka, Celjska ulica 11, Maribor

Sažetak

»Dinamičnom razvoju modernih društava mogu pridonijeti samo visoko pismeni i kreativni pojedinci s pozitivnom slikom o sebi«, zato je potrebno vrlo rano planirati odgoj za čitanje i pozitivan stav prema pisanoj riječi.« [2] U vrijeme karantene i škole na daljinu potrebe za radom na projektima, istraživačkim zadacima i raznim natjecanjima postale su sve veće, što je od učenika druge i treće trijade naše škole zahtijevalo i raznovrsno knjižno gradivo. Budući da su knjižnice sa svim jedinicama za tom razdoblju bile zatvorene za korisnike, s učiteljicama slovenskoga jezika naše škole od 6. do 9. razreda održala sam interdisciplinarni sat knjižničarsko-informacijskih znanja, na kojem smo učenike na kraći i jednostavniji način osposobljavali za posudbu e-knjiga kako bi se njima služili i u praksi.

Ključne riječi: školovanje na daljinu, Cobiss, Biblos, posudba materijala, digitalno čitanje.

1. Uvod

U razdoblju karantene, kada su knjižnice i knjižare bile zatvorene, jedini način na koji su učenici mogli posuđivati knjižno gradivo za različite potrebe školskog rada bio je Biblos – jedina slovenska e-knjižnica i e-knjižara koja je nastala 2013. godine pod pokroviteljstvom Beletrine, u uskoj suradnji s mrežom slovenskih javnih knjižnica i institutom Izum, administratorom sustava Cobiss [4].

Rad se obavljao putem sustava nastave Teams, gdje smo učenike u videokonferencijskom radu po koracima osposobili da za potrebe školskog rada mogu posuditi e-knjige koje su nakon toga upotrebljavali za različite oblike školskog rad.

2. Priprema za posudbu e-knjige

Zajedno s učiteljicama slovenskoga jezika učenike sam upoznala s alatima i ciljevima interdisciplinarnog sata knjižničarsko-informacijskih znanja. U uvodu smo prikupile podatke i utvrdile koliko učenika ima iskaznice i lozinke javne knjižnice potrebne za ulazak u sustav Moja knjižnica i posljedično posudbu građe na daljinu. Utvrdile smo da više od dvije trećine učenika nije imalo reguliran pristup.

2.1. E-upis u knjižnicu

Učenici koji još nisu bili članovi Mariborske knjižnice najprije su se učlanili. Za to vrijeme javne knjižnice su se ažurirale i pripremile e-pristupnicu pomoću koje su se učenici prijavili i tako dobili broj kartice. U svrhu upisa dijeljenjem računalnog ekrana u sustavu nastave Teams učenike sam vodila na e-obrazac Mariborske knjižnice za upis novih članova, gdje smo detaljno pogledali što je sve potrebno popuniti. Istodobno smo ponovili upotrebu velikih slova te osobnih i vlastitih imena. Upozorila sam ih da pristupnicu zbog njihove maloljetnosti obvezno moraju potpisati roditelji i skeniranu poslati na e-adresu knjižnice. Dokument sam priložila pod datoteku u svim razredima da u svakom trenutku imaju pristup do njega. Bio je to naš prvi osnovni korak bez kojeg knjige nije moguće posuditi ni na koji način.

2.2. Što je e-knjiga?

E-knjiga tekst je koji je posebno prilagođen za prikaz na e-uređajima s ciljem što boljeg čitateljskog iskustva. Može se čitati na većini mobilnih uređaja, tableta, prijenosnih računala i stolnih računala [4].

2.3. Kako funkcionira čitanje e-knjiga s Biblosa?

Biblos, prva slovenska e-knjižnica i e-knjižara, dizajniran je tako da se njome može služiti svatko tko je osnovno informatički pismen. Namijenjen je svim dobnim skupinama, od djece do najstarijih, a potreban im je još odgovarajući elektronički uređaj kao što je e-čitač, tablet, računalo ili pametni telefon. Za posudbu elektroničkih knjiga potrebno je biti član neke od slovenskih javnih knjižnica. Prilikom učlanjenja u knjižnicu korisnik dobiva članski broj i lozinku za Moju knjižnicu, a nakon toga postupci se malo razlikuju ovisno o tome na kojem uređaju čitamo e-knjige; to može biti na osobnom računalu, tabletu, telefonu s iOS ili Android sustavom, a najbolja je opcija nesumnjivo čitanje na čitačima. Posebno je pogodan, zbog slovenskog sučelja, čitač inkBOOK. Na Biblosu je moguće na dva tjedna posuditi četiri knjige odjednom. Nakon tog vremena pristup knjigama obustavlja se, tako da nema zakasnina. Naravno, knjige koje pročitamo moguće je vratiti prije isteka posudbe, a one koje nismo uspjeli pročitati moguće je ponovo posuditi [4].

2.4. Praktični rad

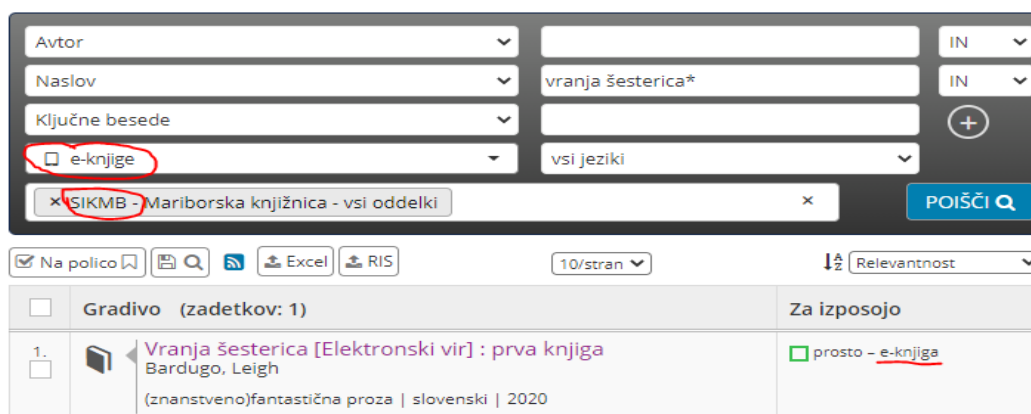
Najprije sam dijeljenjem zaslona u videokonferencijskom sustavu nastave Teams vodila učenike na internet i potražila Cobiss posudbu. Učenici su si uz praćenje postupka napravili koncept i zapisali ga u bilježnicu. Tijekom prezentacije postavljali su i zapisivali pitanja te aktivno sudjelovali.

U izbornom pretraživanju trebalo je popuniti sljedeće jedinice zapisa:

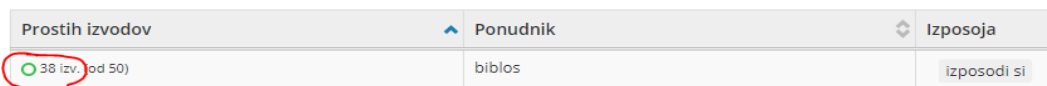
- naslov književnog djela koje su tražili ili prezime autora,

- pod jedinicom Građa u padajućem izborniku trebalo je ispravno odabrati naš zahtjev za pretraživanje, odnosno e-knjigu i na kraju označiti knjižnicu čiji smo korisnik.

Slijedio je korak koji je pojedinim učenicima zadavao najviše problema, jer se neki nisu prijavili s ispravnom lozinkom ili su izgubili iskaznicu. Probleme smo rješavali postupno.

Slika 1: Prikaz rezultata unutar jedinice

Slika 2: Prikaz slobodnih jedinica koje je bilo moguće posuditi

Slika 3: Ulaz u Moju knjižnicu i posudba gradiva

Unatoč teškoćama uspjeli smo. Naši ciljevi – virtualni posjet knjižnici, *on-line* najam e-knjiga i znati preuzeti e-knjigu iz Biblosa, postignuti su. Nakon toga uslijedilo je digitalno čitanje koje je kod nekih bilo uspješnije, a kod nekih manje uspješno.

Utvdili smo da većina učenika nema iskustva s e-knjigama, a problemi su se pojavili i s čitateljskom pismenošću.

Meta Grosman čitateljsku pismenost definira kao sposobnost razumijevanja, uporabe i promišljanja o pisanim tekstovima radi postizanja vlastitih ciljeva, razvoja znanja i potencijala te učinkovitog sudjelovanja u društvu [1].

Biti pismen u suvremenom svijetu znači moći čitati brzo i razumjeti pročitano. No još se uvijek pojavljuju poteškoće pri usvajanju velikih količina informacija jer ne znamo čitati učinkovito [3].

Problemi s učinkovitošću čitanja uočeni su u najmanje trećine naših učenika druge trijade. Zato smo odlučili za brže čitanje i bolje razumijevanje nadgraditi tehniku čitanja, pri čemu smo veliku pozornost posvetili samoj tehnici gledanja teksta.

3. Zaključak

Čitateljska pismenost potrebna je svakom učeniku, jer bez funkcionalne pismenosti pojedinac ne može pridonijeti društvenom i gospodarskom razvoju.

Meta Grosman ističe da većoj pismenosti pridonose sustavni naponi i dobro educirani učitelji. Zato je bitno da se učitelji i knjižničari pobrinu da nastavu slovenskoga jezika učenicima učine zanimljivom, poticajnom i ugodnom kako bi im pomogla u održavanju interesa za čitanje književnosti, a prije svega da učenike osposobe za različite puteve do znanja [1].

Na kraju želim istaknuti da me veseli ovo iskustvo u kojem nam je unatoč problemima uspio virtualni posjet knjižnici s učenicima. Učenici su upoznali mogućnost posudbe knjige na daljinu, iako su knjižnice bile zatvorene. Uvjerena sam da ćemo i ubuduće primjenjivati obje metode rada (posudbe u knjižnici i na daljinu), budući da se posudba e-knjiga pokazala vrlo praktičnom i korisnom za današnje vrijeme.

Zato neka čitanje bude vrijeme izdvojeno za sebe, u kojem uranjamo u vlastite misli, širimo vidike, odlazimo u svijet mašte i upoznajemo sve ono što nam je još nepoznato.

4. Literatura

- [1.] Grosman, M. (2006). Razsežnosti branja: za boljšo bralno pismenost. Ljubljana: Karantanija.
- [2.] Grosman, M. ...[et al.]. (2003). BEREMO skupaj: priročnik za spodbujanje branja. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- [3.] Schmitz, W. (2012). Hitrejše branje-boljše razumevanje. Tržič: Avrora.
- [4.] URL: <https://www.delo.si/kultura/knjiga/zmagovalna-kombinacija-karantena-in-e-branje-304340.html> (11. 9. 2021).